

Додаток
до рішення

сесії

обласної ради восьмого скликання
2022 №

Звіт

про виконання Регіональної цільової програмою розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро у Полтавській області на період до 2021 року

Для планомірного виконання на об'єктах водогосподарського комплексу водогосподарських, природоохоронних та інших заходів, на виконання Закону України від 24 травня 2012 року № 4836-VI «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» в Полтавській області розроблено «Регіональну цільову програму розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро у Полтавській області на період до 2021 року» (далі по тексту – Програма), яка затверджена рішенням шістнадцятої сесії Полтавської обласної ради шостого скликання від 23 травня 2013 року.

Програма розроблена відповідно до положень і завдань Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року та на основі пропозицій і даних департаментів, управлінь і служб Полтавської обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Метою Програми є реалізація в області основних напрямків державної політики у сфері розвитку водного господарства для задоволення потреб населення і галузей економіки у водних ресурсах, збереження та відтворення водних ресурсів, поліпшення екологічного стану, розчистки і впорядкування річок, водосховищ, ставків, укріплення берегів річок і водосховищ, відбудова та ремонт гідротехнічних споруд, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому і ресурсному забезпеченні регіону, охорони вод від забруднення, запобігання та ліквідація наслідків шкідливої дії вод. На виконання цих заходів, згідно затвердженої Програми, передбачено залучити 1 535,5 млн грн до 2021 року за рахунок коштів державного, обласного і місцевих бюджетів, інших коштів не заборонених законодавством.

Головними виконавцями і координаторами ходу виконання заходів, передбачених Програмою, є Департамент екології та природних ресурсів

Полтавської обласної державної адміністрації і Регіональний офіс водних ресурсів у Полтавській області (далі по тексту –РОВР у Полтавській області).

Відповідальність за ефективністю та результативністю виконання заходів Програми покладається на всіх виконавців, зокрема:

- Департамент будівництва, містобудування і архітектури Полтавської обласної державної адміністрації;
- Управління житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної адміністрації;
- Департамент агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації;
- Головне управління Держгеокадастру у Полтавській області;
- Полтавське обласне управління лісового та мисливського господарства;
- Управління з питань цивільного захисту Полтавської обласної державної адміністрації;
- районні державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, зокрема міські ради міст обласного значення;
- Полтавський обласний центр з гідрометеорології;
- Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Полтавській області.

Відповідно до положень і завдань, визначених Положенням про Регіональний офіс водних ресурсів у Полтавській області (затверджене наказом Держводагентства від 23.11.2021 № 913), РОВР у Полтавській області бере участь у виконанні державних та регіональних цільових програм з питань розвитку водного господарства, гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів та здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням шкідливої дії вод і ліквідацією її наслідків. За дорученням обласної державної адміністрації РОВР у Полтавській області щорічно проводився збір та узагальнення інформацій, наданих виконавцями щодо здійснення та виконання заходів Програми у 2013 – 2021 роках.

Проаналізувавши в межах повноважень стан виконання заходів, передбачених Програмою за 2013 – 2021 роки, РОВР у Полтавській області відмічає, що зазначена Програма діяла і виконувалася, хоча по деяких розділах і в неповному обсязі. Так, згідно ресурсного забезпечення Програми обсяг коштів, які необхідно було залучити впродовж 2013 – 2021 років на виконання заходів, передбачених Програмою становить 1 535,5 млн грн, у тому числі: з державного бюджету – 306,6 млн грн, обласного бюджету – 103,63 млн грн і місцевих бюджетів – 631,2 млн грн, кошти небюджетних джерел (інших коштів) – 494,06 млн грн.

За 2013 – 2021 роки всього виконано заходів на суму 1 148,55 млн грн (74,8 % від суми коштів, що передбачалися Програмою), у тому числі за рахунок коштів: державного бюджету – 351,75 млн грн (114,7%), обласного бюджету – 102,44 млн грн (98,85 %) і місцевих бюджетів – 138,72 млн грн (22,0 %), коштів не бюджетних джерел (інших коштів) – 555,61 млн грн (112,46 % від запланованих).

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми у 2013 – 2021 роках	Обсяг ресурсного забезпечення завдання 2013 – 2021 роки, млн грн	Обсяги коштів фактичного виконання 2013 – 2021 роки, млн грн	Відсоток виконання до завдання
Всього	1535,5	1148,55	74,8
у тому числі:			
Державний бюджет	306,6	351,75	114,7
Обласний бюджет	103,63	102,44	98,85
Місцевий бюджет	631,2	138,72	22,0
Районний бюджет			
Кошти не бюджетних джерел	494,06	555,61	112,46

Програма включає розділи по напрямках і видах проведення робіт та заходів по об'єктах водогосподарського комплексу. Проаналізувавши їх виконання впродовж 2013 – 2021 років маємо наступне.

В розділі I «Забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь, управління водними ресурсами» передбачено повне утримання за кошти державного бюджету об'єктів водогосподарсько-меліоративного комплексу державної власності та водогосподарських організацій, які обслуговують державні меліоративні фонди балансовою вартістю біля 244,046 млн грн та здійснюють управління водними ресурсами.

Заплановані на 2013 – 2021 роки витрати в сумі 244,403 млн грн державного бюджету передбачались на утримання державних зрошувальних і осушувальних систем, насосних станцій, водних об'єктів, гідротехнічних споруд та штатних працівників водогосподарських організацій, проведення ремонтних робіт і експлуатаційних заходів, управління водними ресурсами.

Фактичні витрати за вказаний період склали 268,922 млн грн (в тому числі державного бюджету – 268,922 млн грн), що становить 110 % до запланованого.

За рахунок освоєння коштів забезпечено утримання державних фондів міжгосподарських меліоративних систем на площі 66,1 тис. га (із них зрошуваних 31,6 тис. га, осушених 34,5 тис. га), 30 насосних станцій, 154 гідротехнічних споруд, 19 водних об'єктів, штатних працівників водогосподарських організацій, проведення ремонтних робіт і експлуатаційних заходів по меліоративних системах, гідротехнічних спорудах і будівлях, виробничих базах і техніці, управління водними ресурсами.

За підтримки Державного агентства водних ресурсів України та місцевих сільськогосподарських товаровиробників – ТОВ «Рост-Агро», СФГ «Зеніт», ТОВ СФГ «Надія», СФГ «Ніколаєв», ФГ «Грін Ленд С», ТОВ ПІК «Полтавазернопродукт», СТОВ «Придніпровський край» та ТОВ «Лан-Агро» у 2013 – 2021 роках відновлено роботу Градизької зрошувальної системи, а за допомогою ТОВ «Відродження» Карпівської зрошувальної системи у

Кременчуцькому районі. На державних зрошувальних системах забезпечено приріст площ поливу із 372 га у 2014 році до 4668 га у 2021 році. За цей період внесок коштів водокористувачів у розвиток та відновлення зрошувальних систем становить понад 80 млн грн, ними придбано 40 сучасних дощувальних (поливних) машин на суму майже 150 млн грн, в 11 разів збільшився об'єм забору води на полив. Із залученням коштів сільгоспвиробників та водогосподарських організацій виконано ремонтно-відновлювальні роботи на семи насосних станціях, магістральній і розподільчій мережах трубопроводів, магістральному каналі, пусконаладжувальні роботи по насосних станціях і трансформаторних підстанціях по Градизькій і Карпівській зрошувальних системах. РОВР у Полтавській області забезпечено подачу води на поля зрошення та вже у 2021 році полито 4668 га фізичної площі на державних зрошувальних системах.

Упродовж 2013 – 2021 років сільськогосподарськими товаровиробниками різних форм власності, зокрема, товариствами з обмеженою відповідальністю «Полтава-Сад», «Лан Агро», «Мілан Агро», «Аметист Агро», «Агротех-Гарантія» та іншими на територіях Полтавського, Диканського, Глобинського, Кременчуцького, Миргородського районів здійснювалися роботи по будівництву нових внутрігосподарських зрошувальних систем. У 2021 році їх площу доведено майже до 2500 га. Для поливу сільськогосподарських культур на внутрігосподарських зрошувальних системах сільгоспвиробниками закуплено 24 дощувальних машин на суму майже 84,0 млн грн.

У зазначений вище період в області продовжувалося використання земельних ділянок на яких побудовані та реконструйовані системи крапельного зрошення. Згідно Програми за період 2013 – 2021 років намічалось побудувати системи крапельного зрошення на площі 3430 га. Фактично за цей період побудовано 378 га систем крапельного зрошення, що в 9 разів менше від запланованого. Загальна площа систем крапельного зрошення збільшилася з 493,1 га наявних на 01.01.2014 до 871,137 га станом на 01.01.2022.

Програмою на розвиток, утримання та експлуатацію систем крапельного зрошення і закупівлю для цього поливної техніки та обладнання впродовж 2013 – 2021 років намічалось залучити за рахунок коштів суб'єктів господарювання 96,4 млн грн. Фактичні витрати за цей період на зазначені цілі становлять 61,5 млн грн.

На реконструкцію інженерної інфраструктури осушувальних систем Програмою передбачалось у 2013 – 2021 роках залучити 194,0 млн грн за рахунок коштів державного, обласного і місцевих бюджетів. Протягом зазначеного періоду реконструкція інженерної інфраструктури осушувальних систем не проводилася.

В цілому по першому розділу Програми передбачалось упродовж 2013 – 2021 років залучити на виконання робіт і заходів по забезпеченню розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошувальних та осушених угідь, утримання водогосподарсько-меліоративного комплексу і управління водними ресурсами 628,738 млн грн за рахунок коштів державного, обласного і

місцевих бюджетів. Фактично використано 638,509 млн грн, що становить 102 % до запланованого.

Розділ II Першочергове забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою.

Програмою передбачено проведення заходу щодо будівництва систем забезпечення централізованим питним водопостачанням сільських населених пунктів, які користуються привізною водою і розташовані в зоні впливу ставка-випаровувача Кременчуцького нафтопереробного заводу АТ «Укртатнафта» та гірничозбагачувальних комбінатів. За період дії Програми на ці заходи було залучено близько 51,3 млн грн коштів місцевого бюджету та коштів суб'єктів господарювання. Фактично із необхідних 32 км, виконано роботи по будівництву систем централізованого водопостачання на території Пришибської сільської ради (знаходиться в зоні впливу Єристівського ГЗК) та Омельницької територіальної громади Кременчуцького району довжиною 26,55 км. Від с. Омельник через річку Псел побудовано водопровід до с.Запсілля, з якого вода забирається та розвозиться автоводоносами до населених пунктів Запсізької і Бондарівської сільських рад. Будівництво Кременчуцького групового водопроводу не здійснювалося.

На будівництво локальних очисних споруд, каналізування і водовідведення по с. Пришиб Кременчуцького району Полтавської області використано 18,02 млн грн. Побудовано 6,02 км каналізаційних мереж із запланованих 30 км. На будівництво та реконструкцію водопроводів за час реалізації Програми витрачено 13,5 млн грн, в основному коштів місцевого бюджету та суб'єктів господарювання, побудовано 3,4 км водопровідної мережі.

В розділі III Програми «Захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь та територій від шкідливої дії вод» намічено з 2013 року до 2021 року виконати заходи по:

- будівництву, реконструкції та капітальний ремонт гідротехнічних споруд, паспортизація водних об'єктів;
- будівництву та реконструкції берегоукріплювальних споруд;
- розчистці та регулюванню русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного та санітарного стану річок і водойм;
- будівництво контурно-меліоративних систем на водозаборах;
- будівництво систем відведення води з урбанізованих сільських територій;
- заліснення прибережних захисних смуг;
- винесення в натурі (на місцевості) водоохоронних зон і прибережних захисних смуг вздовж річок та навколо водойм;
- проведення проектно-вишукувальних робіт на об'єктах захисту від шкідливої дії вод;
- інші.

Заплановані згідно Програми на зазначений період витрати на виконання вищезазначених заходів становили в сумі 666,2 млн грн, в тому числі за

рахунок коштів державного бюджету – 83,17 млн грн, обласного бюджету – 103,48 млн грн і місцевих бюджетів – 242,4 млн грн, інших коштів – 237,145 млн грн.

За вказаний період фактичні витрати склали 273 млн грн, або 41 % від запланованих показників, в тому числі за рахунок коштів: державного бюджету – 8,5 млн грн (10,3% від запланованих), обласного бюджету – 57,80 млн грн (56 % від запланованих) і місцевих бюджетів – 60,7 млн грн (25 % від запланованих), інших коштів – 146,7 млн грн (61,9 % від запланованих).

Це кошти державного, обласного і місцевих бюджетів, суб'єктів господарювання, обласного і міських фондів охорони навколишнього природного середовища.

За період виконання Програми на території області із запланованих 226,24 км проведено розчистку, екологічне поліпшення та відновлення гідрологічного режиму річок протяжністю 50,931 км; щорічно проводилося упорядкування русел річок та їх прибережних захисних смуг протяжністю понад 1000 км.

Кожний рік на орендованих ставках і водосховищах та річках проводяться ремонтні і доглядові роботи гідротехнічних споруд. Станом на 01 січня 2022 року в користування на умовах оренди передано 682 ставки і водосховища. Від плати за їх оренду до обласного і місцевих бюджетів з 2013 по 2021 роки надійшло близько 7,0 млн грн. Орендарі кожний рік готують водні об'єкти та гідротехнічні споруди до пропуску повені і проводять їх поточний ремонт, на що витратили за весь період дії Програми близько 14 млн грн власних коштів. Відповідно до Програми з 2013 – 2021році проводились ремонти гідровузлів і гідротехнічних споруд руслових водосховищ на річках Псел і Ворскла та ГЕСів – Нижньомлинського, Великобагачанського, Вакулинського та Книшівського шлюзів-регуляторів, Сухорабівської, Остап'євської, Шишацької, Великосорочинської, Кунцівської і Опішнянської гідроелектростанцій. Зараз шлюзи-регулятори знаходяться в оренді, а гідротехнічні споруди гідроелектростанцій на балансах Товариств з обмеженою відповідальністю «Енергія-1», «Гідроенергоінвест» та «Гідроенергоресурс», «Енерго-Актив 1». Цими товариствами за час дії Програми проведено ремонт гідротехнічних споруд водосховищ і гідровузлів на суму більше 70 млн грн.

За час дії Програми передбачалося провести роботи та заходи по укріпленню берегів річок, ставків та водосховищ протяжністю 18,122 км на суму 51,84 млн грн., в тому числі: берегоукріплення: Кременчуцького водосховища – 3,952 км, Кам'янського – 2,0 км. Фактично за 2013 – 2021роки проведено берегоукріплення на водних об'єктах протяжністю – 2,088 км.

У 2017 році за кошти місцевого бюджету на території Горішньоплавнівської міської ради проведені роботи по укріпленню берега Кам'янського водосховища довжиною 200 м на суму 765,8 тис. грн, у 2018 році – 80 м на суму 245 тис.грн, у 2019 році – 100 м на суму 300,0 тис. грн.

У 2020 році проведені роботи по укріпленню берега Кременчуцького водосховища в с. Мозоліївка Глобинського району протяжністю 400 м на суму 12824 тис. грн (обласного бюджету).

Будівництво систем і гідротехнічних споруд відведення води з урбанізованих територій по об'єктах, внесених до Програми за час виконання Програми практично не здійснювалося. На ці заходи необхідно було залучити з державного бюджету 61,655 млн грн упродовж 2013 – 2021 років. Фактично такі роботи виконувалися тільки у 2013 – 2015 роках на суму 1,245 млн грн.

За час виконання Програми в прибережних захисних смугах вздовж річок і навколо водойм в основному за кошти суб'єктів господарювання проведено лісонасадження на площі 1132,82 га на суму близько 2,518 млн грн (при плані 2951,5 га). Впродовж 2013 – 2021 років проведено проектно-вишукувальні роботи по розробці проектно-кошторисної документації на екологічне поліпшення стану річок, водних об'єктів і гідротехнічних споруд, паспортизації водних об'єктів на суму 26,1 млн грн. Виготовлено 590 шт. паспортів водних об'єктів, при завданні згідно Програми 539 шт.

Розділ VI. Екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро та поліпшення якості питної води.

Цей розділ є також обширним, і включає в себе виконання наступних заходів в басейні річки Дніпро:

- будівництво та реконструкція систем водовідведення в населених пунктах;
- будівництво та реконструкція каналізаційних мереж водовідведення;
- будівництво та реконструкція протиерозійних гідротехнічних споруд та здійснення агротехнічних протиерозійних заходів;
- консервація еродованої і техногенно-забрудненої ріллі шляхом залуження і заліснення;
- будівництво та реконструкція споруд і мереж зливової каналізації;
- відтворення рибних та інших водних біоресурсів;
- забезпечення функціонування¹ захисних гідротехнічних споруд на дніпровських водосховищах;
- винесення в природу (на місцевості) водоохоронних зон і прибережних захисних смуг в районах і містах, які безпосередньо примикають до річки Дніпро та Дніпровських водосховищ.

Намічені на 2013 – 2021 роки згідно Програми витрати на виконання вищезазначених заходів становили в сумі 425,84 млн грн, в тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 64,6 млн грн і місцевих бюджетів – 177,73 млн грн, інших коштів – 172,4 млн грн, з обласного бюджету 0,15 млн грн.

За цей період фактичні витрати склали – 184,896 млн грн (43% від запланованих показників), в тому числі за рахунок коштів: державного бюджету – 70,82 млн грн (110% від запланованих), обласного бюджету – 28,6 млн грн і місцевого бюджету – 50 млн грн (44 % від запланованих), інших коштів – 35,0 млн грн (21 % від запланованих).

В області протягом 2013 – 2021 років роботи по консервації еродованих та техногенно-забруднених земель шляхом залуження проведено на суму 1,4688 млн грн. Заходи по будівництву протиерозійних гідротехнічних споруд на водозборах та винесення в натуру (на місцевість) водоохоронних зон і прибережних захисних смуг уздовж річок і навколо водойм проводилися з 2013 по 2017 роки на суму 0,2734 млн грн, в основному ці заходи не виконувалися по причині відсутності джерел фінансування.

Програмою передбачені заходи щодо відтворення рибних та інших водних біоресурсів на Кременчуцькому і Кам'янському водосховищах, які повинні виконуватися службами Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Полтавській області. Зокрема, за рахунок коштів Державного бюджету та інших джерел фінансування намічалось вирощувати і вселяти у водосховища дворічок рослиноїдних риб щорічно по 800 тис. екземплярів. Фактично з 2013 по 2021 році за кошти користувачів водних об'єктів, що здійснюють рибні промисли у водосховищах, кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища випущено (вселено) у водосховища близько 1 млн екземплярів рослиноїдних риб (в основному товстолоб) на суму близько 2,45 млн грн, у тому числі за кошти Держрибагентства (державний бюджет) - 0,447 млн грн. Фактично проведено зарибнення в сім разів менше запланованого.

Виконання заходів зазначених в підрозділі VI.2.2 Забезпечення функціонування захисних гідротехнічних споруд на Дніпровських водосховищах.

Для захисту населених пунктів, земельних угідь і територій від шкідливої дії вод Кременчуцького та Кам'янського водосховищ в межах Кременчуцького району та міста Кременчук функціонують комплекси захисних гідротехнічних споруд. Обслуговують їх Оболонська експлуатаційна дільниця Черкаського управління захисних масивів дніпровських водосховищ, розташована в селі Святилівка та Кременчуцька експлуатаційна дільниця Кам'янського управління захисних масивів дніпровських водосховищ м. Кременчук.

Комплекс захисних споруд Оболонського захисного масиву розташований на лівому березі Кременчуцького водосховища. Його площа захисту становить 16,6 тис. га земельних угідь та 9 населених пунктів на територіях колишніх Глобинського і Семенівського районів. Захист від підтоплення та затоплення масиву здійснюється з використанням трьох насосних станцій № 1, № 2, № 3, продуктивністю відповідно 10,0; 14,0; і 7,0 куб. м в секунду та чотирьох дамб захисту загальною протяжністю 22 км.

Кременчуцька експлуатаційна дільниця виконує комплекс заходів по експлуатації захисних гідротехнічних споруд захисного масиву у межах якого розташоване місто Кременчук . Загальна площа масиву захисту — 20,6 тис. га. Комплекс захисних споруд досить складний і включає: 4 захисні дамби Західно- і Східно-Крюківські, Занасипська і Власівська загальною довжиною 37,1 км, 3 відкритих дренажних канали загальною довжиною 5 км, закритий дренажних колектор довжиною 4,5 км, 7 насосних станцій загальною продуктивністю 16,5 куб метрів перекачки води в секунду, біля 70 свердловин

вертикального дренажу.

Комплекси захисних споруд Оболонського і Кременчуцького масивів та експлуатаційні ділянки утримуються за рахунок коштів державного бюджету. Згідно Програми намічалось профінансувати зазначені заходи на суму 9,43 млн грн, в основному на проведення ремонтів та утримання комплексу захисних споруд і об'єктів та служб експлуатації водогосподарських організацій. Фактичні витрати у зазначений період склали у сумі 70,251 млн грн.

Згідно Ресурсного забезпечення Програми обсяг коштів, які необхідно було упродовж 2013 – 2021 років залучити на виконання заходів і завдань Програми склали 1 535 млн грн. За період реалізації програми 2013 – 2021 роки на виконання заходів і завдань програми залучено 1 149 млн грн, що становить 74,78 % від прогнозованого ресурсного забезпечення Програми.

Фінансування заходів Програми з державного бюджету було практично відсутнє з 2013 по 2021 рік, крім виконання заходів щодо утримання об'єктів водогосподарсько-меліоративного комплексу державної власності та управління водними ресурсами.

Уряд України вирішив продовжити термін виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро до 2024 року. Відповідний проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період 2021 року"» погоджено Полтавською обласною державною адміністрацією листом від 27.08.2021 № 11015/1/01-29 та направлено його Державного агентства водних ресурсів України.

**Виконувач обов'язків начальника
Регіонального офісу водних
ресурсів у Полтавській області**

Ірина ТАРАН

**Тимчасово виконувач обов'язків
директора Департаменту екології
та природних ресурсів Полтавської
обласної військової адміністрації**

Олександр МОНАСТИРСЬКИЙ